

מדינת ישראל
לשכת העתונות הממשלתית

נאום ראש הממשלה, מר לוי אשכול, לאומה - (שודר ב"קול ישראל") -
22.10.1967

אזרחי ישראל,

בליל יום העצמאות האחרון הכריז הנשיא, כי למחרת יום העצמאות
מהחילה שנת העשרים של מדינת-ישראל.

היום, י"ח בתשרי, אנו פותחים בחגיגות שנת העשרים יזיגעו לסיאן
ביום העצמאות, ה' אייר תשכ"ח.

אזרחי ישראל,

לצערנו עומדת פתיחת החגיגות בסימן אבל כבד על מותם של עשרות
חיילי חיל-הים הישראלי, שניספו בהתקפה המצרית הנפוצת אשר נערכה אמש
על מסחתת חיל הים "אילת". התקפה זדונית זו, אשר גרמה למיבוע המסחתת,
באה ללא כל התגרות מצדנו. פעולות החילוץ וההצלה הופעלו מיד בהגיע
הידיעה על ההתקפה ואכן, הצליחו כוחות חיל האויר וחיל הים לחלץ יותר
ממאה וחמישים מאנשי הצוות, מקצתם פצועים ורובם הגדול כריאים ושלמים.

המסחתת הישראלית נמצאה מחוץ למים הטריטוריאליים של מצרים.

התקפת הטילים הרצחנית על המסחתת פהוה הפרה מסוכנת ביותר של חוקי
הסוים הבינלאומיים ושל הסכמי הפסקת האש.

דמי חיילינו לא יהיו הפקר. בטם ממלח ישראל ובשמי, אני מסגר
למטפחותיהם של נפגעי ההתקפה רגשי הסתתפות בצערן ובאבלן, שהוא אבל
האומה כולה.

כשנה העשרים נעלה על ראש זכרוןנו את אחינו ואחיותינו, אשר לא זכו להגיע עד הלום - את חיילי צבא הגנה לישראל, אשר נחנו את נפשות למען החיה המדינה. בנפלא הם ידעו בעד מה ובעד מי הם נותנים את חייהם. יהיה זכרם ברוך.

שנת העשרים לישראל תרשם בתולדותינו כשנת גורל. בתחילתה של שנה זו, מיד לאחר יום העצמאות התסעה-עזר הוטלנו במפתיע למאבק דמים על עצם קיומנו. כוחנו הצבאי, אוחו מפחנו במשך השנים לא היה בו כנראה כדי להרחיץ את אויבינו ולמנוע מלחמה, אבל היה בו כדי להביא לנצחון. במלחמת ששת הימים, רבנו התחילה והפאר, גברנו על אויבינו והמטחנו את שלומה ועתידה של ישראל. כוחות צה"ל הונגים ממורדות החרמון עד לתעלת סואץ, מהירדן ועד חוף עזה. ירוסליים, בירת עמנו הנאחית, סוחררה ונתאחדה.

לא אכזא היום רבותי לסקור את תולדותיה של שנת תשכ"ז. הם חרושים על לוח ליבו של כל אדם בישראל ויזכרו לדורי דורות. ראוי שנסקיף היום לתחור, לראות מה מעלנו ומה השגנו בעשרים שנות עצמאותנו בארץ.

לפני עשרים שנה לא רבים היו שהאמינו כי מאבקנו על קיומה ומקומה של ישראל באיזור ימשך זמן כה רב, ויוסיף להיות מאבק דמים. מאז ראשית הנועה התחיה של ישראל שאפנו לשלום עם מדינות ערב, שלום סיהיה מבוסס על הכרה כל עמי האיזור בזכות ההדדית של העמים לחיים של שלום ושל סיתוף. קיומנו זו לא נחגימה עד כה, אולי זו אירוניה של ההיסטוריה, אבל רק לאחר שלוש מלחמות, במשך עשרים שנה, וכחוצאה מהטלישית בהן, אנו עומדים אולי לפני סיכוי של שלום. אחזור ואומר - רק סיכוי. לא ודאות. אבל דומה שבמאבקנו, לכל ארכן של עשרים שנה אלו, האלחנו להחזיר גם לליבוחת של אלה המסרבים להשליה עם קיומנו את ההבנה כי אנו עם קשה עורף, הדבק בארצו ומוכן להגן עליה בכל כוחו ויכולתו.

כי זה צור מחצבתנו, זו מולדתנו, זו ארצנו, ואין לעקרנו ממנה. הכרה זו היא אולי תחילתו של שלום. ואם הגענו עד הלום - הרי שצעדנו יעד גדול וחשוב קדימה.

שנת תשכ"ז הייתה מבחן למדינה בכמה וכמה סתחים גורליים. כל השנים הייתה תלויה מעל ראשינו שאלה המורה - האם נצליח לגבש בארץ עם/מקיבו^{אחד}אם של שבטים גלויות, עדות ולסוף? ימי הכוננות וספת ימי המלחמה נתנו תשובה ברורה לשאלה זו. בימים אלה נהגלתה לעין כל אחדותו הבסיסית של העם במדינת-ישראל, מעבר לכל הבדל, מעבר לכל שוני וויכוח. עולים וותיקים, צעירים וזקנים, אבות ובנים, יוצאי מזרח ומערב, בני פרברים וקבוצים - כולם כולם עמדו יחד ולחמו יחד. כולם גילו את הקשר העמוק והמופלא המלכדם להיות עם אחד.

במבחן המלחמה נוכחנו כי האלחנו להטמר מלהכניס בעה פילוג כלשהו. במשך עשרים שנה נוצרה הכרה בה התקיימו יחד השקפות עולם סותרות ביותר, הרבויות זרות זו לזו, עדות שונות מן הקצה אל הקצה וגישות כלכליות נוגדות, על אף זאת ידענו, לאשרנו, לגשר על ההבדלים ולמצוא אורח חיים ציבורי שיחן לכל הדעות ולכל הגוונים את מקומם, וידגיש את המשותף מול המפריד.

ימי המלחמה היו מבחן גדול לאחדותנו הלאומית. מבחן שהיה קשה - ולאשרנו קצר. עמידתנו בו היא הנוחנת לנו כה להמשיך ביהר מרץ בתהליך הארוך והאיטי של מיזוג לאומי וקיבוץ גלויות, כדי שכל חלק באומה הנוצרת כאן יוכל לחרום לה את מלוא הרומתו, וכדי לתת לכל פרט את מלוא האפשרות להחפפה ולהתקדם, ולקדם את החברה.

למדנו בימים אלה לדעת כי, בסופו של דבר, נוכל לסמוך רק על עצמנו ועל בן-בריתנו - העם היהודי.

במשך עשרים השנה יצרנו אמנם, וסיפחנו מערכת קשרים מדיניים שעזרה לנו ועוד העזור לנו במאבקינו המדיניים והכלכליים. לכל ידידינו אלו - אנו אסירי תודה. אבל כשמגיעים הדברים אל חודם, כשמגיע רגע המבחן העליון - עלינו לדעת כי אנו היחידים הלוחמים למען קיומנו ולמען האידאליים אותם אנו נושאים.

נוכחנו רבותי מחדש כי עם אחד אנו, וכי קשרינו עם היהדות ועם העולם היהודי הם הזקים יותר משחשבו רבים בינינו. על אף ההבדלים בתנאי החיים ובתרבות שבין חלקי עמנו נחלכדו כל העם מול הסכנה האיומה שריחפה עליו, בין פיסית ובין רוחנית. אחדות זו עלינו לטפח, לשמור עליה ולחזקה למענו ולמען העם היהודי כולו.

דומני רבותי שלע אטעה אם אומר כי מאז המלחמה הייתה רוח אחרת במדינה. רוח רעננה סחפה את כולנו. רפיון הידיים הבלתי-מוצדק שהורגש לפני שנה - נעלם. נוכחנו לדעת כי כוחנו עמנו. כי ביכולתנו להחגבר על המכשולים שבדרכנו. השגנו נצחון מפואר, אולם השלום עדיין מאיתנו והלאה. עלינו לסקול צעדינו לעתיד באומץ לב ובחשבון מפוקח. אל נעלים עין מעובדות חיים ומסכנות המורות האורבות לנו בעתיד. חשוב שתודעה זו תחדור ללבו של כל אזרח, ותנחה אותו ואם הכלל כולו בהליכות המדינה בכל הסטחים - בבטחון, בכלכלה, בחברה ובתרבות.

רבותי,

בשנה העשרים למדינה, בשנה הראשונה שלאחר המלחמה, אנו רואים בעליל כי לפנינו עוד מאבקים רבים עדי נגיע להשגת המטרות לטמן אנו פועלים. שליטי ערב כרס הגיעו למסקנה, כי אין דרך אחרת אלא הסכם בין עמי האזור על חיי שלום, ועל פתרון משותף של הבעיות העומדות לפנינו.

האזור משווע לשלום שיבטיח את שלומם ואת האינטרסים של עמיו. כל עוד שליטי ערב אינם מודים בצורך בכך - נדע לעמוד על משמר בטחוננו.

אנו עומדים במערכה מדינית קשה. מדינות ערב ובנות-בריתן מנסות להפעיל עלינו לחץ מדיני שמטרתו להחזירנו לגבולות ולמצב שלפני המלחמה. חשובתנו פשוטה וברורה: לא ולא! סוף כח לא יחלול מישראל את בטחונה ושלוחתה עבורם נאלצנו להלחם שלוש פעמים. עבורם שלם עמנו בדם טובי בניו. נעמוד על ההישגים שהשגנו, נפעל בלי הפוגה לחיזוק כוחה הבטחוני של המדינה ונעשה כל שניתן למען נגיע לשלום אמתי. טוב שידעו זאת אויבינו, יריבים וגם ידידים.

נוסף למאבקנו הבטחוני אנו עומדים כיום גם בעיצומם של שני מאבקים אחרים. שניים שהם אחד - המאבק על העליה לארץ והמאבק על חיזוק הכלכלה.

כדי לממש הסיכויים הגדולים שנפתחו לפנינו הכרחי שמספרנו בארץ יגדל הכרחי שנעשה הכל כדי שיתקיים בנו "ואעסך לגוי גדול". הריבוי הטבעי שלנו הויב לעלות, והממשלה הפעל לעודד משפחה מרובות ילדים. עלינו גם לאמץ כל יכלתנו כדי למסוך עולים רבים לארץ וכדי להבטיח להם תעסוקה יוצרת ותנאים נוחים לקליטתם. עלינו לגלות יוזמה ולפלט דרכים חדשות לאנשים בעלי אמצעים, בעלי ידע ויכולת מעשה. יש להשקיע מאות מיליוני דולרים ולירות במפעלים יצרניים חדשים, בתעשייה, בחקלאות, בחיירות ובשרותי יצוא האחרים. השקעות אלו יש לגייס בחלקן בארץ וברובן בחו"ל. עלינו ליצור תנאים מהאימים כדי שאנשים ירצו לבוא לארצנו ועלינו להבין כי למען נוכל למשימה זו הכרח הוא כי המשקיעים יראו רווח במפעליהם.

במסקנה מדבריהם אלה ברורה - על כולנו לעבוד יותר, ולעבוד טוב יותר, כדי שיוקמו מפעלים חדשים, כדי שהמשק יתפתח וימסוך לארץ בכל שנה עולים לרבותיהם, אשר יגרמו להוספת עבודה, הוספת יצור, ותוספת יצוא, למען נגיע לפיתוח רחב ומהיר, להעסקה מלאה ולעצמאות כלכלית. רק בדרך זו נוכל להרשות לנו בעתיד העלאה הולמת ברמת החיים לעובדים ולאזרחים הסונים לסוגיהם.

החי חובות אלו - הגדלת היצור ומאמץ לקלוט עולים מוטלות על כל אדם הישראלי. הממשלה תעשה כל שביכולתה, אבל הייב כל פרט, כל אזרח לראות את עצמו כאילו בו חלוי הדבר.

בוחי,

במאמצינו לבנות את המדינה ולעשותה חזקה יותר, תרבותיה יותר, אל לנו לשכוח כי מדינה היא, בסופו של דבר, עם אחד.

שחן ימי המלחמה, מה שקדה להם ומה שבא אחריהם, לכדו את אזרחי הארץ ועשו כל ישראל לחברים. תחושה זו של חברות, ושיחוף, היא נכס יקר, שאל לנו לאבדו. עלינו לטמור גם בחיי היום-יום על סגנון יחסים תרבותי, על כבוד הדדי, ועל התחשבות בזולת. עלינו לחתור ולהגיע למידת הליכוד הפנימי, לסגנון מכובד של ויכוח ודיון ולאחדות המעטה. הבעיות העומדות לפנינו מביח ומחוצץ הן גדולות ורבות. רק במאמץ משותף חוף אמון הדדי, נוכל להן.

נהיה ראויים לעברנו, נוסיף ונעמול במסירות, באמונה ובחקוה. נצעד בבטחה ובענוה לקראת העתור הסלישי, לבחון, לשלוט, לפתוח ועצמאות כלכלית, לעליה גדולה ולקיבוץ גלויות ישראל בארצו.